

Zondagsopenstelling supermarkten

voor beeldvormende raad

naam opsteller: A. van de Haar

telefoonnummer: 06 81 57 78 12

e-mailadres: vandehaarconsult@live.nl

Voorstel

- 1. Alle supermarkten elke zondag open laten zijn tussen 13.00 uur en 18.00 uur.**
- 2. Deze vrijstelling niet laten gelden voor Eerste Kerstdag, Eerste Paasdag, Eerste Pinksterdag en Nieuwjaarsdag.**
- 3. Als ingangsdatum voor deze zondagsopenstelling supermarkten 1 januari 2016 vastleggen.**
- 4. Het college verzoeken de Verordening winkeltijden gemeente Doetinchem 2014 aan te passen en ter besluitvorming aan de raad voor te leggen.**
- 5. De raads werkgroep Zondagsopenstelling supermarkten opheffen.**

Achtergrond

In 1996 is de Winkelsluitingswet ingetrokken en vervangen door de Winkeltijdenwet. Met de nieuwe Winkeltijdenwet werd aangesloten bij de tijdgeest en werd een aantal zaken vereenvoudigd. Gemeenten kregen meer autonomie om te bepalen wanneer winkels open zijn om daarmee de detailhandel beter te kunnen laten inspelen op veranderingen in de markt.

Winkels mogen sinds 1996 op alle doordeweekse dagen open zijn van 06.00 tot 22.00 uur. Onder een winkel wordt verstaan een publiek toegankelijke ruimte, waarin goederen aan particulieren worden verkocht. Ook al bedraagt de verkoop in dergelijke winkels slechts 1% van de omzet, dan is er toch sprake van een winkel.

Of winkels op zondagen open zijn, verschilt per gemeente. Het uitgangspunt van de Winkeltijdenwet is, dat winkels op zon- en feestdagen gesloten zijn. Gemeentebesturen kunnen echter sinds medio 2013 winkeliers toestemming geven om hun winkels op deze dagen te openen (zie artikel 2: 1a en 3.1 Winkeltijdenwet).

Bij besluiten hierop, dient op grond van artikel 3:4 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) de gemeente de betrokken belangen mee te wegen. De Winkeltijdenwet geeft geen nadere omschrijving van belangenafweging. Winkels in ziekenhuizen en benzinstations vallen onder het Vrijstellingsbesluit winkeltijdenwet. Deze winkels mogen standaard op zondag open zijn.

Huidig beleid

De gemeenteraad van Doetinchem heeft op 7 november 2013 besloten om een knip te maken in de openstelling van supermarkten op zondag en de overige winkels (binnenstad, wijkcentra, Wehl, Gaanderen, tuin-, meubel- en autobranche en Perifere Detailhandel Vestigingen).

Voor de supermarkten is besloten om het roulatiesysteem voor openstelling van deze winkels op zondag te handhaven. Drie supermarkten mogen per jaar open zijn. Eén ten zuiden van de Oude IJssel en twee ten noorden van de Oude IJssel. Het roulatiesysteem loopt tot en met 2015. In 2015 hebben drie supermarkten recht op openstelling, namelijk Plus Dichteren, Aldi Houtsmatraat en Coöp Gaanderen.

De overige winkels mogen op de laatste zondag van de maand open zijn. Daarnaast hebben zij de mogelijkheid om maximaal 12 keer per jaar extra gezamenlijk (per branche, ondernemersvereniging of kern) open te gaan.

Proces nieuw voorstel

Van verschillende kanten staat dit besluit ter discussie. Het grootste deel van de supermarktondernemers wil een verdere verruiming. Ook een deel van de consumenten is hiervan voorstander. De recente besluiten van omringende gemeenten om een verdere verruiming toe te staan, is ook een afwegingsfactor. Daartegenover zijn er ook groepen die om diverse redenen de huidige situatie voldoende achten, of deze eigenlijk al te ver vinden gaan.

Op 26 februari 2015 hebt u besloten om een raads werkgroep in te stellen om een nieuw besluit op te stellen. De leden van de werkgroep zijn: J. Berends, A.P.W van de Haar, E.M.J. Boerwinkel, C.F.P.M. van Pul, H.L.G. Moize de Chateleux, S. Bali, J.H.A. Putman, P.J.A.O.M. Moors, E. de Jong.

Om uitvoering te geven aan vernoemd artikel 3:4 van de Awb, zijn diverse onderzoeken uitgevoerd.

De mening van de inwoners is gepeild door middel van een inwonerpanel. De mening van de medewerkers en de ondernemers is gepeild door middel van twee informatieve raadsbijeenkomsten. Daarnaast is (beperkt) deskresearch uitgevoerd en heeft een aantal ondernemers een handtekeningactie georganiseerd, waarbij zij ruim 7000 handtekeningen hebben opgehaald.

De resultaten van bijeenkomsten en onderzoeken zijn steeds in de raads werkgroep besproken en verwerkt in dit voorstel.

Het is de ambitie van de raads werkgroep om op basis van het initiatiefvoorstel tot een breed gedragen besluit te komen.

De resultaten van het onderzoek

Inwoners

De respons van het inwonerpanel was groot. Daaruit blijkt de grote betrokkenheid op het onderwerp. Door de hoge respons is er sprake van een grote betrouwbaarheid van de resultaten. Voor het volledige resultaat wordt verwezen naar het rapport. De belangrijkste inhoudelijke conclusies zijn:

De grootste groep (47%) van de inwoners wil dat alle supermarkten op alle zondagen open zijn. 18% van de inwoners wil juist een volledige zondagsluiting en 18% wenst voortzetting van de huidige situatie. De resterende groep kon op deze vraag geen mening geven;

Ten aanzien van de tijden vinden we de grootste groepen bij het aangegeven tijdsblok 14-16 uur en 16-18 uur. Met uitzondering van de tijd tussen 12 en 14 uur (22%) zijn er alleen kleinere groepen die op andere tijden boodschappen willen kunnen doen. Overigens geeft bij deze vraag 31% van de inwoners aan niet op zondag boodschappen te willen doen;

Uit het inwoneronderzoek blijkt ook dat het beeld van de supermarkten in Doetinchem over weglekken van omzet/klandizie (afvloeiing) klopt; 21% van de inwoners doet op zondag wel eens boodschappen buiten de eigen gemeente.

Medewerkers

De opkomst van de medewerkers was niet heel groot. De uitkomsten bevestigen wel de bestaande beelden en relevante onderzoeken. Het merendeel van de medewerkers vindt het prima om op zondag te werken, waarbij de 200% salaris een belangrijke factor is. De tegenstanders hadden vooral sociale overwegingen om tegen te zijn. Een medewerker gaf aan dat hij principiële bezwaren heeft tegen werken op zondag, maar dat de werkgever hiermee rekening houdt en hem niet inroostert op zondag. Er was wel wat diversiteit rondom de gewenste openstellingstijden.

Overigens zijn de werktijden ruimer dan de openingstijden van de supermarkten in verband met voorbereidende en afsluitende werkzaamheden.

Ondernemers

Niet van alle supermarktvestigingen waren de ondernemers aanwezig. De aanwezigen zijn in meerderheid voorstander van een maximale verruiming van de zondagopenstelling.

Eén ondernemer gaf aan hiervan geen voorstander te zijn, maar dat als het ingevoerd zou worden, hij hieraan wel mee zal doen.

De andere ondernemer die tegen verruiming is, gaf aan dat hij als kleine supermarktondernemer geen mogelijkheden ziet om op alle zondagen vervangend management te regelen waardoor zijn eigen werkweek te lang wordt. Hij hecht ook aan de zondagsrust vanwege gezinsleven en sociale contacten.

De uitkomsten sluiten aan bij bestaande beelden en relevante onderzoeken.

Sociale en overwegingen vanuit (geloofs)overtuiging

Er is niet echt onderzoek gedaan naar de overwegingen die de inwoners, medewerkers en ondernemers hebben bij hun meningen over de zondagopenstelling. Het is echter gerechtvaardigd om ervan uit te gaan dat voor een relatief groter deel van de 18% van de inwoners die aangeven tegen zondagopenstelling te zijn, geloofsovertuigingen een factor vormen. Uit de open vragen kan ook worden opgemaakt dat andere overwegingen van meer sociaal-maatschappelijke aard een rol spelen. Opmerkingen over rust, geen 24/7 economie willen laten ontstaan, wijzen hierop.

Voor voorstanders van de zondagopenstelling gelden deze overwegingen blijkbaar minder, of niet.

Regionale aspecten

Vanuit de verruiming van de wetgeving hebben inmiddels de ons omringende gemeenten besloten tot verruiming van de zondagopenstelling. Navolgend een overzicht per gemeente:

gemeente	Openstelling	openingstijden
Aalten	Alle 52 zondagen per jaar, met uitzondering van Nieuwjaarsdag, Eerste Paasdag, Eerste Pinksterdag en Eerste Kerstdag	Maximaal
Bronckhorst	Idem	Maximaal
Montferland	Idem	13 tot 18.00 uur
Oude IJsselstreek	Idem	Maximaal

Alle vier geografisch aansluitende gemeenten bij Doetinchem hebben daarmee (fors) ruimere openstelling op zondag dan Doetinchem, waarbij alleen Montferland een beperking in de tijd heeft.

Samenvattend

47% van de inwoners wil een verruiming van de zondagopenstelling voor supermarkten waarbij voor de openingstijd tussen 14 en 18 uur de grootste voorkeur bestaat. Ook voor de tijdsduur van 12.00 en 14 uur is nog een relatief grote groep voorstander;

De medewerkers zijn in ruime meerderheid voorstander. Met diegenen die niet op zondag willen werken, lijkt door de werkgevers rekening te worden gehouden;

De ondernemers zelf zijn in ruime meerderheid voor verruiming. Eén ondernemer geeft aan geen voorstander te zijn, maar wel te zullen volgen. Voor één ondernemer geldt dat hij tegenstander is omdat, naar zijn zeggen, hij te klein is om een aparte leidinggevende op zondag in te kunnen zetten en vanuit sociale overwegingen;

De redenen van de tegenstanders van verruiming zijn niet echt onderzocht. Uit de open antwoorden kan worden geconcludeerd dat de zondagsrust en geen voorstander zijn van 24/7 economie hierin meer dan gemiddeld voorkomen;

De direct aangrenzende gemeenten kennen ruimere zondagopenstelling. Er is sprake van omzetverlies aan deze gemeenten.

Uitwerking voorstel

Om recht te doen aan de diversiteit van de meningen heeft de raads werkgroep besloten om zowel de overwegingen tegen zondagopenstelling en voor volledige zondagopenstelling kort te benoemen. Het compromis waarvoor we een brede meerderheid verwachten wordt als voorstel in stemming gebracht.

- Volledige zondagsluiting

Deze voorkeur komt voort uit geloofsovertuiging en/of van meer sociale overtuigingen. Hierbij kan worden gedacht aan grote waarde hechten aan voldoende rust door de week, het niet meewerken aan de ontwikkeling naar een 24/7 economie en rekening houden met de kleinere

ondernemers die vooral het management op 7 dagen in de week lastig te organiseren vinden. En daarmee het eigen sociale leven hierdoor onder druk voelen komen.

- Volledige zondagopenstelling

Deze voorkeur sluit aan bij de wens van de meeste ondernemers en medewerkers.

De mensen die hiervoor zijn, vinden dat de keuze voor de openstelling aan de ondernemers moet worden gelaten, waarbij uiteraard altijd de mogelijkheid bestaat voor de ondernemers om hier collectief meer afgebakende afspraken over te maken.

- Zondagopenstelling voor supermarkten tussen 13 en 18 uur

De grootste groep van de inwoners wenst zondagopenstelling voor alle supermarkten, waarbij de grootste groepen voor openstelling zijn tussen 14 en 18 uur met ook nog een redelijk grote groep die openstelling wenst tussen 12 en 14 uur.

De ondernemers en medewerkers hebben dezelfde wens, waarbij zij in meerderheid wel voor een ruimere openstelling zijn.

Daartegenover staat een groep van 18% die vanuit diverse overtuigingen hiertegen is en een groep van 31% die, ook al zijn de supermarkten open, hiervan geen gebruik zal maken.

Met een openstelling tussen 13 en 18 uur worden de mogelijkheden sterk verruimd, maar is er nog wel sprake van zondagochtendrust. Hiermee wordt niet iedereen volledig tevreden gesteld, maar wordt wel aan de diverse belangen en overwegingen tegemoet gekomen.

Voorstanders hiervan wensen een compromis tussen de verschillende belangen en denken met dit voorstel hieraan tegemoet te komen.

Namens de raads werkgroep Zondagsopenstelling supermarkten

E.M.J. Boerwinkel,
voorzitter

M. Bolten,
secretaris

Besluit

Alle supermarkten elke zondag open te laten zijn tussen 13.00 uur en 18.00 uur.

Deze vrijstelling niet te laten gelden voor Eerste Kerstdag, Eerste Paasdag, Eerste Pinksterdag en Nieuwjaarsdag.

Als ingangsdatum voor deze zondagsopenstelling supermarkten 1 januari 2016 vast te leggen.

Het college te verzoeken de verordening winkeltijden gemeente Doetinchem 2014 aan te passen en ter besluitvorming aan de raad voor te leggen.

De raadswerkgroep Zondagsopenstelling supermarkten op te heffen.